

हिमालय इंटरनेशनल स्कूल

कक्षा-8

कार्य पत्रिका -1 (संस्कृतम्)

(अपठित गद्यांश, चित्रवर्णनम्, उपपदविभक्तिः, सन्धिः, संख्याज्ञानम्,)

प्रश्न1. निम्नलिखितं अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

पुरा एकस्मिन् वृक्षे एका चटका प्रतिवसति स्म। कालेन तस्याः संततिः जाता। एकदा कश्चित् प्रमत्तः गजः तस्य वृक्षस्य अधः आगत्य तस्य शाखां अत्रोटयत्। चटकायाः नीडं भूवि अपतत्। तेन अंडानि विशीर्णानि। अथ सा चटका व्यलपत्। तस्याः विलापं श्रुत्वा काष्ठकूटः नाम खगः दुःखेन ताम् अपृच्छत् - भद्रे किमर्थं विलपसि? इति।

(अ) एक पदेन उत्तरत-

(क) वृक्षे का प्रतिवसति स्म?

(ब) पूर्ण वाक्येन उत्तरत-

(क) कस्याः नीडं भुवि अपतत्?

(ख) चटका अस्मिन् पदे का विभक्तिः?

(स) निर्देशानुसार उत्तरत -

(क) हस्ती इत्यस्य पर्याय कः?

(अ) वृक्षः (ब) गजः (स) चटका

प्रश्न2. अधः प्रदत्तं चित्रं दृष्ट्वा मंजूषायां प्रदत्तशब्दानां सहाय्येन चत्वारि वाक्यानि संस्कृते लिखत

मंजूषा-

(कूपः, महिलाः, कृषकाः, जलम्, ग्रामीणाः, आनयन्ति, परिश्रमिणः, क्षेत्राणि, गृहाणि, वृक्षाः, पिबति)

प्रश्न 3. उचितपदैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

राहुलः-----विना न खादति।(आम्रः/आम्रम्)

प्रश्न 4 . जनकः -----सह गच्छति। (पुत्रेण/पुत्राय)

प्रश्न 5. नरःयाचकाय धनं ददाति ।अत्र याचकाय पदे का विभक्तिः?

प्रश्न .6 बहिः योगे का विभक्तिःभवति?

प्रश्न 7. देवालयस्य पुरतः कूपः अस्ति ।अत्र देवालयस्य पदे का विभक्तिः?

प्रश्न 8. अनिलः ----- दक्षः अस्ति ।(लेखाय /लेखने)

प्रश्न 9. अधोलिखित उपपद विभक्तिशब्दैः वाक्यनिर्माणं कुरुत-

(क) धिक्

(ख) नमः

(ग) अभितः

प्रश्न 10. विकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत-

सुरेन्द्रः - (क) सुर+ इन्द्रः (ख) सुरे +द्र (ग) सु+रेन्द्रः

प्रश्न 11. संधिविच्छेदं कुरुत-

विद्यार्थी, महेशः, जनोत्सवः, यद्यपि

प्रश्न 12. उचितं उत्तरं लिखत-

वागीश

(क) वाक् +गीश (ख) वाक्+ ईश (ग) वागीश+श

प्रश्न 13. सन्धिं कृत्वा लिखत-

तत्+लीनः=

प्रश्न 14 नमस्कारः शब्दस्य संधिं कुरुत ।

प्रश्न 15. उचितं उत्तरं लिखत-

नरः+अस्ति (नरस्ति/ नरोऽस्ति)

प्रश्न 16. अर्थं लिखत -

(क) त्रयः मृगाः।

(ख) चत्वारि फलानि।

(ग) द्वे महिले ।

प्रश्न 17. निम्नलिखित संख्याः संस्कृते लिखत -

40, 19, 52, 65, 100

प्रश्न 18. उचित मेलनं कुरुत।

(क) पंचदश - 80

(ख) अशीति:- 15

(ग) अष्टनवति: - 98

प्रश्न 19. संस्कृतसंख्याशब्दैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

(क) रमा ----- पुष्पम् आनयति (एकः/एकम्)

(ख) कक्षायां----- छात्राः पठन्ति। (30)

प्रश्न 20 .संस्कृतसंख्याशब्दैः रिक्तस्थानं पूरयत-

उद्याने-----जनाः सन्ति(चत्वारः/चत्वारि)।

हिमालय इंटरनेशनल स्कूल

कार्य पत्रिका -2 (संस्कृतम्)

(पठित गद्यांश, समासाः, प्रत्ययाः, वाच्य -परिवर्तनम्, अव्यय-प्रयोगः,)

कक्षा- 8

प्रश्न 1. अधोलिखितं अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

दोषदर्शी अंचलः सिरसा खल्वाटः आसीत्। आतपेन तौ पीडितौ हरितस्य विशालस्य च वृक्षस्य अधः अगच्छताम्। तदैव शिरसि त्रीणि आम्र फलानि अपतन्। सा पीडया क्रन्दन् अवदत्-हा! सिरसि वज्रपातोऽभवत्। पुनः ईश्वरस्य धन्यवादं कृत्वा मुखात्निःसृतम्-प्रभो! तव रचना दोष हीना अस्ति। यदि अस्मिन् वृक्षे कालिन्दानि भवेयुः तर्हि मम सिरः खंडशः भवेत्। अहं खलु बुद्धिहीनः अस्मि। ईश्वरं प्रति मम श्रद्धा नास्ति। तदा आगमः अकथयत्-सत्यमिदं यत् ईश्वरस्य रचना निर्दोषाऽस्ति परंतु अज्ञानकारणात् वयं तस्य सम्यक् महत्त्वं न जानीमः।

(अ) एक पदेन उत्तरत -

(क) कः दोषदर्शी आसीत्?

(ख) कः पीडया क्रन्दन् अवदत्?

(ब) पूर्णवाक्येन उत्तरत -

(क) ईश्वरस्य रचना कीदृशी अस्ति?

(स) निर्देशानुसारं उत्तरत -

कृत्वा पदे कः प्रत्ययः?

(अ) त्वा (ब) कृत् (स) वा

प्रश्न2. अधोलिखितानां पदानां विग्रहं कृत्वा लिखत-

(क) निर्जनम् (ख) दशाननः

प्रश्न 3. अधोलिखितानां पदानां समासं कृत्वा लिखत-

(क) रामःच सीता च (ख) महान् आत्मा यस्य सः

प्रश्न4. निम्नपदे कः समासः?

शिवालयः

प्रश्न 5. उचितउत्तरं लिखत-

-----मग्नः = जलमग्नः(जलम् / जले)

प्रश्न 6. निम्नलिखितपदानां धातुप्रत्ययं लिखत-

(क) उपविश्य (ख)गत्वा

प्रश्न 7. दानीय इति पदे कः प्रत्ययः?

प्रश्न.8. उचितं उत्तरं लिखत -

छात्रैः सदा पुस्तकं ------(पठ्+अनीयर्)

प्रश्न 9. चलितुम् पदे कःधातुः?

प्रश्न10. रामः पुस्तकं -----विद्यालयं गच्छति(पठ्+तुमुन्)

प्रश्न11. अधोलिखितं वाक्यं कर्मवाच्ये परिवर्तयत-

सः भोजनं पचति।

प्रश्न 12. सा नयति । वाक्यं कर्मवाच्ये परिवर्तयत।

प्रश्न13. उचितं उत्तरं लिखत -

रचितेन पुस्तकानि -----।(पठयते/पठयन्ते)

प्रश्न 14. उचितं उत्तरं लिखत-

मया चलचित्रं-----।

(क)दृश्येते (ख) दृश्यते (ग) दृश्यन्ते

प्रश्न 15. रामः ग्रामं गच्छति। वाक्यं कर्मवाच्ये परिवर्तयत ।

प्रश्न 16. निम्नलिखित शब्दानां कृते उचितम् अव्यय पदं लिखत -

पहले, कब, धीरे-धीरे

प्रश्न 17. विकल्पेभ्यः उचितम् अव्यय पदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत-

विद्वान्-----पूज्यते ।

(क)च (ख) सर्वत्र (ग)अन्तः

प्रश्न 18. “अत्र” अव्यय पदेन एकं सरलं वाक्यं रचयत।

प्रश्न .19. ----- सोमवासरः आसीत्(तत्र/ह्यः)

प्रश्न .20. उचित मेलनं कुरुत।

पुरा	धीरे
मा	बाहर
शनैः	पहले
बहिः	मत

हिमालय इंटरनेशनल स्कूल

कार्य पत्रिका-3 (संस्कृतम्)

(पठित गद्यांश, पत्रलेखनम्, समयः, प्रश्न - निर्माणम्, शब्दरूपाणि, शब्दार्थ, श्लोकलेखनम्)

कक्षा- 8

प्रश्न.1 अधोलिखितं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

पुस्तकस्था तु या विद्या, परहस्तगतं धनम्।

कार्यकाले समुत्पन्ने, न सा विद्या न तद्धनम्॥

एक पदेन उत्तरत -

(अ) विद्या कुत्र भवति?

(क) पुस्तकस्था (ख) पात्रस्था (ग) शरीरस्था

(ब) पूर्ण वाक्येन उत्तरत-

(अ) कीदृशं धनं धनं न भवति?

(स) निर्देशानुसार उत्तरत -

(अ) कार्यकाले पदे का विभक्तिः

(क) प्रथमा (ख) चतुर्थी (ग) सप्तमी

प्रश्न.2 तव नाम नचिकेता अस्ति ।

स्वभ्रातुः विवाहे निमंत्रणं दातुं स्वमित्रम् अनुजं प्रति लिखितं पत्रं मंजूषायाः

सहायतया पूरयत।

मंजूषा-

(नवदिल्लीतः, अग्रजस्य, तत्रास्तु, सादरं, भवतः, तवागमनं,

सप्तम्यां, प्रणामाः, शोभां)

दयानंद- वैदिक -विद्यालयः

बसंतविहारः 1-----

प्रियमित्र 2-----!

सप्रेम नमस्ते।

अत्र कुशलं 3-----। इदं ज्ञात्वा भवान् प्रसन्नः भविष्यति यत् मम 4-----

विवाहः नवंबरमासस्य 5----- तिथौ निर्धारितः। तस्मिन् विवाहे भवान् 6-----

आमंत्रितोऽस्ति। भवान् त्रीणि दिनानि पूर्वम् एव आगत्य विवाहस्य 7-----

वर्धयतु। पित्रोः चरणेषु मम 8-----।

9-----प्रतीक्षमाणः।

10-----मित्रम्

नचिकेता

प्रश्न.3 संस्कृते समयं लिखित्वा रिक्तस्थानं पूरयत-

मोहन----- (7:00 बजे) ग्रामं गच्छति।

प्रश्न.4 रमेशः----- (5:15 बजे) पुष्पमालां आनयति।

प्रश्न.5 माता----- (4:30 बजे) भोजनं पचति।

प्रश्न.6 लता----- (7.45 बजे) गीतं गायति।

प्रश्न.7 रेखांकित पदानि आधृत्य उचित- प्रश्नवाचक पदैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

(क) अश्वः धावति।

(ख) रजनी गीतं गायति।

प्रश्न-8 रेखांकित पदानि आधृत्य उचित- प्रश्नवाचक पदैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

(क) मोहनः पत्रं लिखति। (कः/किम्)

(ख) पंच बालकाः क्रीडन्ति। (कदा/कति)

प्रश्न -9 रेखांकित पदानि आधृत्य उचित- प्रश्नवाचक पदैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

(क) छात्राः कक्षायां सन्ति।

(ख) जनाः ग्रामात् आगच्छन्ति।

प्रश्न -10 विकल्पेभ्यः उचितम् पदं चित्वा प्रश्ननिर्माणं कुरुत।

नव ग्रहाः भवन्ति।

(अ) कानि (ब) कति (स) कीदृशः

प्रश्न.11 विकल्पेभ्यः उचितम् पदं चित्वा प्रश्न निर्माणं कुरुत।

मुनिः जनेभ्यः उपदेशं यच्छति।

(अ) कदा (ब) केभ्यः (स) कस्मात्

प्रश्न.12 अधोदत्तं शब्दरूपम् उचितविकल्पेभ्यः चिनुत-

लता शब्द रूपे प्रथमा विभक्तिः बहुवचनरूपं अस्ति-

(अ) लते (ब) लताः (स) लताम्

प्रश्न.13 नदी शब्द रूपे सप्तमी विभक्तिः बहुवचनरूपं अस्ति?

(अ) नदीषु (ब) नदीम् (स) नदी

प्रश्न.14 किम् पुल्लिङ्ग शब्दरूपे तृतीया विभक्तिः एकवचन रूपम् अस्ति-

(अ) के (ब) कान् (स) केन

प्रश्न.15 अस्मद् शब्दरूपे पंचमी विभक्तिः बहुवचन रूपम् अस्ति-

(अ) मम (ब) मत् (स) अस्मत्

प्रश्न.16 साधु शब्दरूपे प्रथमा विभक्ति बहुवचन रूपम् अस्ति-

(अ) साधुः (ब) साधवः (स) साधुना

प्रश्न.17 अधोलिखित शब्दानाम् अर्थ लिखत -

(क) याति (ख) दिवाकरः (ग) यः

प्रश्न.18 लुगडक्रीडा शब्दस्य अर्थ लिखत -

(अ) हॉकी का खेल (ब) फुटबॉल का खेल (स) क्रिकेट का खेल

प्रश्न.19 जम्बूफलानि शब्दस्य अर्थ लिखत

प्रश्न.20 प्रश्नपत्रात् भिन्नं “संस्कृत पाठमाला” पुस्तिकायाः एकं श्लोकं लिखत।

हिमालय इंटरनेशनल स्कूल

कार्यपत्रिका -4 (संस्कृतम्)

(पठित पद्यांश, धातु रूपाणि , समानार्थक -विपरीतार्थक-शब्दाः कारक विभक्ति
-वाक्यरचना)

कक्षा -8

प्रश्न -1 अधोलिखितं श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

कस्तूरी जायते कस्मात् को हन्ति करिणां कुलम्।

किं कुर्यात् कातरो युद्धे, मृगात्, सिंहः, पलायनम्॥

(अ) एक पदेन उत्तरत।

(क) कस्तूरी कस्मात् जायते ?

(ख) करिणां कुलं कः हन्ति ?

(ब) पूर्ण वाक्येन उत्तरत-

कातरः युद्धे किं करोति?

(स) निर्देशानुसारं उत्तरत -

मृगात् इति पदे का विभक्तिः

(अ) प्रथमा (ब) चतुर्थी (स) पंचमी

प्रश्न-2 पा धातु लट् लकार प्रथमपुरुषः बहुवचनं लिखत।

(अ) पिबति (ब) पिबसि (स) पिबन्ति

प्रश्न-3 अस् धातु लोट्लकार प्रथमपुरुषः एकवचनं लिखत।

(अ) स्म (ब) अस्तु (स) सन्ति

प्रश्न.4 पच् धातु लृट्लकार उत्तमपुरुषः द्विवचनं लिखत।

(अ) पचिष्यति (ब) पचिष्यामः (स) पक्ष्यावः

प्रश्न.5 वद् धातु विधिलिङ्ग लकार प्रथमपुरुषः एकवचनं लिखत।

(अ) वदति (ब) वदतु (स) वदेत्

प्रश्न.6 पत् धातु लट्लकार प्रथमपुरुषः एकवचनं लिखत-

(अ) पतति (ब) पतन्ति (स) पतामि

प्रश्न.7 उचितम् उत्तरम् लिखत

छात्राः----- (हसति/ हसन्ति).
लिखत।

प्रश्न.8 उचितम् उत्तरम्

विद्यालये छात्राः----- (आसन्/ आसीत्)

प्रश्न .9 प्रदत्तपदस्य समानार्थकं पदं चित्वा लिखत -

शीलम्- -----

(क) असत्यम् (ख) चरित्रम् (ग) सेवा

प्रश्न -10 प्रदत्तपदस्य समानार्थकं पदं चित्वा लिखत

मनः - -----

(क) मंत्री (ख) मनु (ग) चेतः

प्रश्न 11 समानार्थकं पदानि मेलयत-

सज्जनः - प्रज्ञा

विवेकी - सत्पुरुषः

मतिः - मनस्वी

प्रश्न-12 “सकलम्” इति पदस्य समानार्थक शब्दं लिखत।

प्रश्न.13 ‘रण’ पदस्य समानार्थकं शब्दं लिखत ।

प्रश्न.14 प्रदत्तपदस्य विपरीतार्थक पदं चित्वा लिखत

सेवकः- -----

(अ) प्रमोदः (ब) दासः (स) स्वामी

प्रश्न.15 प्रदत्तपदस्य विपरीतार्थक पदं चित्वा लिखत

सत्यम्- -----

(अ) मृषा (ब) सत्यता (स) स्वतंत्र

प्रश्न.16 अधोलिखित-वाक्ये रेखांकितपदस्य विलोमपदेन रिक्तस्थानं पूरयत।

विज्ञानं वरदानं भवति----- वा।

प्रश्न.17 अधोलिखित-वाक्ये रेखांकितपदस्य विलोमपदेन रिक्तस्थानं पूरयत।

जीवने----- दुःखानि च आयान्ति- यान्ति ।

प्रश्न.18 संस्कृते लिखत

राम घर जाता है।

प्रश्न.19 संस्कृते अनुवादं कुरुत ।

राम कलम से लिखता है।

प्रश्न.20 हिंदी भाषायां अर्थं लिखत-

छात्राः विद्यालयं प्रति गच्छन्ति ।